

MunTour

Menetelmäopas

SISÄLLYS

Muutama sana MunTour-hankkeesta, menetelmäoppaasta ja arkkitehtuurista

TYÖPAJAT

1. BLOGGAA TALOSTA JA TILASTA / KIRJOITA TUNNELMASTA JA HAVAINNOISTA	6
2. KIRJOITA JONO	12
3. KAAVOITA KAUPUNKI UUSIKSI	15
4. LISÄÄ DRAAMAA!	17
5. MAA, JOSTA KASVAA KARKKIA	18
6. TALOKUVIA KOLLAASISSA	20
7. JOKAISEN OMA MUNTOUR	24
1 TALORAATI / PAIKKARAATI	25
2 MUNTOURIN SUUNNITTELU / LUOMINEN	29
3 PAIKKOJEN JA RAKENNUSTEN VALOKUVAAMINEN	30
4 KERRO SE MOBILELLA	32
5 VIDEOKUVAUSTEN JÄRJESTÄMINEN	34
6 LOPPUBILEET	35

IDEOITA TYÖSKENTELYN SYVENTÄMISEEN

1. VALOKUVAAVIEN LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI	41
2. KAIVA HISTORIAA, OTA MUKAAN JOKU, JONKA MUISTI ULOTTUU PIDEMMÄLLE KUIN OMASI!	46

HANKKEEN YHTEISTYÖKUMPPANIT

KIITOKSET JA LOPETUS

Muutama sana **MunTour** -hankkeesta

MunTour-hanke on ala- ja yläkouluikäisille suunnattu arkkitehtuuri- ja ympäristökasvatusprojekti. Suomen kulttuurirahaston rahoittamassa hankkeessa perehdyttiin omaan lähiympäristöön ja Alvar Aallon arkkitehtuuriin ja ajatteluun. Sen tavoitteena oli luoda nuorten omia kaupunki- tai kaupunginosakierroksia, joissa syvennetään ja monipuolistetaan suhdetta rakennettuun ympäristöön.

Kierrosten käsikirjoitukset syntyivät draamallisia ja vuorovaiikutuksellisia keinoja ja arkkitehtuurikasvatuksen menetelmiä hyödyntäen. Materiaalia käsikirjoitukseen ja ylipäättään kierrokseen työstettiin erilaisten työpajojen avulla. Nuoret pohtivat kierroksen avulla itselleen tärkeitä paikkoja ja opettelivat sanoittamaan niiden merkitystä. Nuorten oma arkkitehtuuri- ja ympäristökierros toteutettiin videokuvaamalla nuorten valitsemat paikat. Videoita tehtäessä pyrittiin keskittymään erityisesti siihen, miksi jokin paikka on nuorille tärkeä, ja miksi sinne tullaan viettämään aikaa joko yksin tai yhdessä. Kaikki nuorten valitsemat paikat sijaitsevat Säynätsalon alueella Jyväskylässä.

Työpajoista ja lopullisesta kaupunkikierroksesta on pyritty tekemään varioitavia eri ryhmille ja Alvar Aalto -kaupungeille. Työpajat on toteutettu Jyväskylän alueella, jossa on monia merkittäviä Alvar Aallon rakennuksia. Hankkeen aikana lapset ja nuoret tutustuivat muun muassa Jyväskylän yliopiston Aallon kampukseen, Alvar Aalto -museoon, Säynätsalon kunnantaloon ja Muuratsalon koetaloon.

Alvar Aallon aineellisen ja henkisen perinnön vaalimiseksi perustettiin 3.2.2017 Aalto-kaupunkien verkosto. Kouluyhteistyö nousi luontevaksi jatkumoksi verkostoitumiselle. MunTour -hanke toimii Alvar Aalto -koulujen pilottihankkeena. Hanketta koordinoivan Alvar Aalto -säätiön lisäksi hankkeessa ovat mukana muun muassa Lehtisaaren koulu, Teatterikone ja Jyväskylän kaupungin kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöosasto.

Muutama sana menetelmäoppaasta

Menetelmäopas on koottu hankkeessa toteutettujen työpajojen pohjalta. Ohjeistuksia on laajennettu antamaan monipuolisesti inspiraatiota rakennuksen ja ympäristön tutkimiseen lapsille ja nuorille. Työpajoja voidaan tehdä yhdessä oppilaiden kanssa tai lapset ja nuoret voivat itsenäisesti tehdä työpajojen tehtäviä. Niistä voidaan myös toteuttaa isompi kokonaisuus.

Muutama sana arkkitehtuurista

Arkkitehtuuri nähdään tässä hankkeessa ja oppaassa rikkaana tutkimus- ja leikkikenttänä, jota tarkastelemalla voi nähdä ihmissyyden, oman paikkansa ja rakennusten olemassaolon uudesta näkökulmasta. Arkkitehtuuri luo monenlaisia vaikutelmia, mutta se on myös hyvin konkreettisesti ihmisen suoja ja turvapaikka.

Toivon antoisia hetkiä mentelmäoppaan parissa!

Arkkitehtuurikasvattaja Saara Mustonen

”Arkkitehtuuri on tiilistä ja sementistä tehty, joka luo mysteerisen vaikutuksen ja niin.”

Mikael Laitinen, 8D

KIINNOSTAVAA YMPÄRISTÖÄ ON JOKA PUOLELLA.

Katsele hetki tarkemmin!

*”Idässä vuode.
Lännessä tuoli”*

Samuel Beckett: Huonosti nähty huonosti sanottu

**Jos olisit tuoli, miten kokisit tilan, jossa olet?
Kuvaa ympärilläsi olevaa tilaa tuolin, maton tai
seinäkellon näkökulmasta.**

Kuvittele, että olet tuoli. Sinulla on neljä pitkää jalkaa ja selkä, joka kohoaa pöydän tasolle. Mitä näet omalta tasoltasi? Miltä huone vaikuttaa? Näetkö ikkunasta ulos? Miltä matto tuntuu jalkojesi alla?

Kirjoita havainnot ja tunteukset ylös.
Yhdistä tunnetiloja kuvaavia sanoja huoneen elementteihin.

1

BLOGGAA TALOSTA JA TILASTA / KIRJOITA TUNNELMASTA JA HAVAINNOISTA

Säynätsalon kunnantalo

Kunnantalon vierailu / Tutkiminen / Tehtävät

*”Alvar Aallon Säynätsalon
valtuustosalin hämärä
kohtu synnyttää mystisen ja
myyttisen yhteisötunteen;
hämärässä solidaarisuuden
tunne kasvaa ja puhuttu sana
saa voimaa.”*

Juhani Pallasmaa: Ihon silmät

Säynätsalon kunnantalo on valmistunut vuonna 1952. Se on yksi Alvar Aallon ihailluimpia rakennuksia ja sitä tullaan katsomaan ympäri maailmaa. Lähellä sijaitsee myös Aallon kesähuvi, Koetalo. Kunnantalon linnamaisen rakennuksen keskellä on korotettu sisäpiha, josta on käynti entisiin kunnan hallinnollisiin tiloihin ja kirjastoon. Istuntosali kohoaa muuta rakennusryhmää korkeammalle ja hallitsee juhlavasti aluetta. Päämateriaali niin julkisivuissa kuin julkisissa sisätiloissa on punatiili. Mitä ajatuksia rakennuksen muoto ja materiaalit sinussa herättävät?

Mieti, mitkä ovat Säynätsalon kunnantalon (tämän ympäristön) ”siisteimmät” paikat – sellaiset, jotka esittelisit ylpeydellä esimerkiksi ulkomaalaiselle ystävyysluokalle, ihailemallesi ihmiselle, kaukana asuvalle serkulle tai muulle vieraalle? Kirjoita ajatuksesi ylös.

”Näyttäisin valtuustosalin, koska sen salin katto on aika vaikuttava, koska siellä on perhosia ja valaistus hämärä. Rakennus on rakennettu paikallisten työntekijöiden voimalla.”

Samuel, 8D

RYHDY TALOBLOGGARIKSI.

Pidä silmät auki ja kirjoita merkintä tai lyhyt teksti Säynätsalon kunnantalosta. Mene kunnantalossa mielenkiintoiseen paikkaan ja kirjoita siitä lyhyt kuvaus suoraan paikan päällä. Yritä kuvata mahdollisimman tarkkaan näkemääsi.

*”Istumme puisella penkillä.
Tila on valoisa. Isot, pitkät ikkunat
yhdistävät tilan pihaan.
Ulkona näkyy eksoottisia kasveja,
jotka tuovat sisälle kivan tunnelman.
Penkiltä näkee suoraan edessä
olevan patsaan, joka näyttää
mielenkiintoiselta.”*

Sara, Matilda ja Maiju

KUVITA BLOGISI — Valokuvaa tunnettu paikka toisin!

Ota puhelimesi ja yritä vangita rakennus uudesta ja tuoreesta näkökulmasta blogitekstisi kuvitukseksi!

Voit varioida tehtäviä seuraavasti Alvar Aalto -kaupungeissa: Valitkaa luokassa jokin seudun merkittävä tai kiinnostava rakennus ja lähtekää pareittain tai pienissä ryhmissä toteuttamaan tehtävää. Kirjoittakaa edellisen tehtävän mukaan lyhyt teksti valitusta rakennuksesta tai rakennuskokonaisuudesta. Kuvaamiseen liittyvän tehtävän voitte tehdä omilla kamerapuhelimilla.

Tehtävän tarkoitus on päästä irti valokuvaamisen totutuista tavoista ja kuvittaa taloblogisi ennakkoluulottomasti. Tarkkaile rakennuksen ympäristöä ja etsi paikka, josta on uusi näkökulma rakennukseen. Se voi olla esimerkiksi toisen rakennuksen tai puun takaa. Rakennuksen sisällä se voi löytyä vaikka viherkasvin takaa tai portaikosta.

Aalto-ryhmän kommentteja Säynätsalon kunnantalosta:

"Huoneissa on käytetty paljon samoja materiaaleja, mm. puuta, tiiliä, nahkaa yms. Mielestäni valoisa tilat tuovat myös kivaa tunnelmaa. Käytävät näyttävät paljon suuremmilta ja vaaleimilta. Pienetkin yksityiskohdat on otettu huomioon esim. Ovenkahvat. Kokoushuone oli mielestäni kivoin. Värit sopivat yhteen ja huonekalut oli tyylikkäättä."

- Senni, 8D

"VALTUUSTOSALI. Katso salin kattoa ja seiniä, siellä yhdistyy valon ja tiilen yhteys. Tummat valot ja punatiili."

- Matias 8D

"Kokoushuone. Iso huone, jossa iso puinen pöytä ja mustia nahkatuoleja. Kolme isoa ikkunaa, joissa on valkoruskeat verhot, joissa on geometrisiä kuvioita. Tauluja, jotka ovat mustavalkoisia, jotka kertovat Säynätsalon historiasta, sekä Säynätsalon kartta vuodelta 1927. Iso violetin sävyinen taulu. Valkoiset seinät ja lamput. Seinän vieressä on penkki, joka on samantyylinen kuin kokouspöydän tuolit."

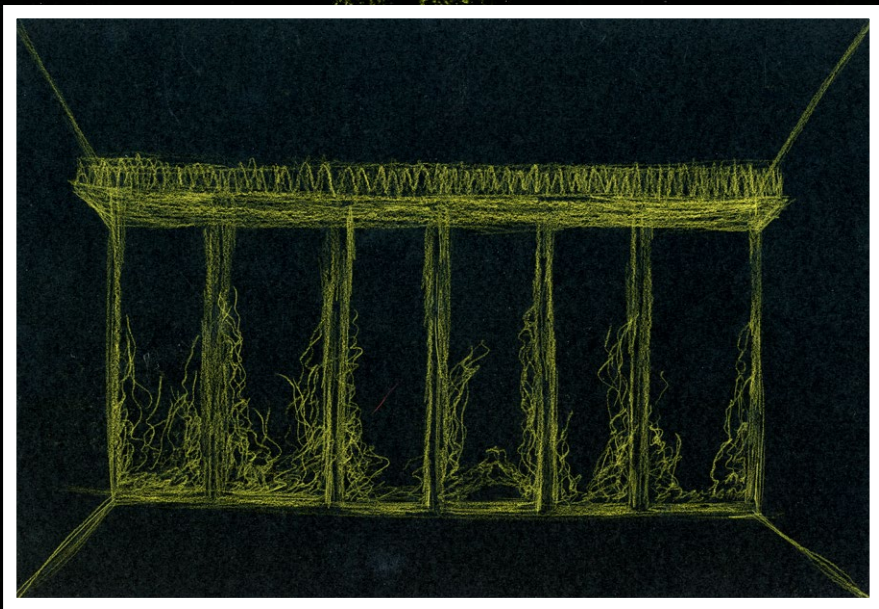
- Saara, 8B

"Kokoushuone. Tilava ja suuri huone. Siinä on 3 suurta ikkunaa. 2 raidalista verhoa. Paljon mustavalkoisia tauluja. Mustia nahkatuoleja, puisen, pitkän pöydän ympärillä."

- Inka 8B

"Kokoushuone. Iso valoisa huone 3 ikkunalla, pitkä, paksu ja puinen pöytä, mustia, yleviä ja isoja tuoleja. Paljon mustavalkoisia tauluja ja yksi iso taulu, jossa on käytetty lilan sävyjä. Seinällä 1927 Säynätsalon kartan pienoismalli. Seinässä kiinni pitkä penkki mustilla nahkapehmusteilla. Valkomustat verhot. Kolme tavallista pistorasiaa. Täysin valkoiset seinät. Nurkassa on pieni lasinen pöytä."

- Mimmu ja Ere

PIIRRÄ PAIKASTA POSTIKORTTI JA MIETI, MINNE HALUAT SEN LÄHETTÄÄ!

Kortti Ranskaan!

"Kohdassa oli mielestäni kiva näköala, ja valo paistoi sisään ikkunasta mielestäni kauniisti. Tunnelma ikkunan edessä oli mielestäni rauhallinen, ja siinä oli vanhanajan ns. tunnelmaa."

Sisäpiha piirretty. ”Lähetän Kiinaan, koska siellä on innokkaita turisteja.” ”Sisäpiha on mukavan näköinen.”

Kasvi ja penkki piirretty. ”Pidän kun aurinko valaisee tämän kohdan. Kasvi sopii hyvin tähän tilaan.”

Kasvillisuutta, tiiltä, ovenkahvoja ja tuoleja piirretty. ”Kasvillisuus, koska täällä on paljon kasveja. Tuolit ovat erikoisia, koska Alvar Aalto suunnitteli ne.”

Kortti Etelänavalle: ”Alvarille oli liian tärkeät ne ovenkahvat!”

Kortti Canadaan: ”Sisäpiha on hieno varsinkin kesällä ja sitä kannattaa tulla katsomaan!”

Kortti Etelä-Mantereelle: ”Nämä ovat hienoja nähtävyyksiä. Alvar Aalto oli hyvä arkkitehti.”

Kortti Tanskaan, Kööpenhaminaan: ”Kaihtimet valitsimme koska ne tuovat tunnelmaa ja hämärtävät.” Ikkunalaudan valitsimme koska se on niin erilainen, siitä tulee niin ihmeellinen olo.” ”Tiilet kuvaavat sitä, että katossa ja lattiassa on sama materiaali.”

Kortti Unkariin: ”Kunnantalolle kannattaa tulla, koska siellä on hienoja tavaroita ja esineitä. Kunnantalolla on hienoja pienoismalleja.”

Kortti Thaimaahan: ”Terveisiä Säynätsalosta! Tulkaa katsomaan Alvar Aallon suunnittelemaa kunnantaloa!” Piirretty lamppu: ”Koska ne ovat yksinkertaisia. Penkki: Koska se on erityinen ja aaltomainen. Katto: Koska siinä on yksityiskohtia. Ovenkahva: Koska se näyttää kalanruodolta.”

Ryhmässä:

Sauli, Lukas, Joonas, Oliver, Sini, Luna, Venla, Tuomas, Isla, Veeti, Otto, Joakim, Aaro, Emmi ja Akseli.

KIRJOITA JONO — Tee listoja, joissa pohdit omia mieltymyksiäsi ja huomioitasi.

1. Tee lista oman arkiympäristösi kauneimmista ja rumimmista paikoista.
2. Tee lista asioista, joista innostut omassa ympäristössäsi.
3. Tee lista oman ympäristösi tyyppillisistä äänistä.
4. Tee lista asioista, joita toivoisit olevan omassa kaupungissasi / kaupunginosassa tai mitä siellä voisi kokea.
5. Tee lista kaikista niistä yksityiskohdista, jotka ovat viime aikoina kiinnittäneet huomiosi omassa ympäristössäsi.
6. Mieti alueesi "arvorakennuksia". Mitä ne voisivat sinun mielestäsi olla? Tee lista niistä. Mitä "arvo" mielestäsi tarkoittaa?
7. Tee lista vieraillestasi Alvar Aallon rakennuksista ja niistä, missä haluaisit vielä käydä.
8. Tee lista asioista, jotka jäivät mieleesi Alvar Aallon rakennuksista.

Kauneimmat Paikat säykissä! ♡

kauniita paikkoja

- Säykin kirjasto

- Rukia paikkoja

- koulu vessat

"Arkkitehtuurin kieli opitaan varhais-lapsuudessa. Pieni lapsi oppii ensin eläimen tavoin tutustuen ympäristön tarjoumiin aistiensa avulla ja liikuttamalla itseään. Hieman myöhemmin hän keksii matkia muiden ympäristökäyttäytymistä – sitäkin eläimet tekevät.

Kielelliseksi ympäristösuhde muuttuu kun lapselle on paljastunut representaation ihme. Hän oppii ymmärtämään tarjoumat arkkitehtonisina merkkeinä, joilla on nimet: ovi, lattia, talo, tie... ja sellaisiakin, joilla ei ole nimeä. Vasta nyt lapsi alkaa suhtautua ympäristöönsä ihmislaajille tyyppillisellä tavalla; vasta nyt, kun lapsi alkaa kielen kautta omaksua ympäristökäyttäytymisen kuvioita ja muodostaa niihin liittyviä tottumuksia, voidaan sanoa, että lapsi käyttää ympäristöään."

Kaj Nyman: Arkkitehtuurin kadotettu kieli

3

KAAVOITA KAUPUNKI UUSIKSI — KAAVOITUSTYÖPAJA

**Jyväskylän kaupungin kaavoitusarkkitehti
Mari Raekallion luennon pohjalta.**

Hetki ”Lehtisaarelle”!

Pohdi, mitä täydentämISRakentamista omalle alueellesi voisi tulla?
Valitse oma asuinympäristösi, koulun alue tai muu ympäristö, joka on
sinulle entuudestaan tuttu.

Ota avuksi alueen kartta. Tee kartasta kopio ja piirrä ja kirjoita kartan
päälle. Mieti, minkälaisia rakennuksia, paikkoja, rakenteita alueella
voisi olla. Leikittele ajatuksella, että sinulla olisi mahdollisuus muokata
lähiympäristösi haluamallasi tavalla. Voit kirjoittaa ylös kaikista
villeimmätkin ideat. Sopsisiko alueelle vesipuisto tai maanalainen tun-
neliverkosto seikkailuja varten? Olisiko mukavaa luoda puisto, jossa voi
piknikkiä varten ottaa hedelmäpuista eväitä? Minkälainen rakennus olisi
sinun ja ystäväsi unelma? Mitä siellä voisi tehdä? Miltä se näyttäisi? Voit
hahmotella karttaan myös teitä ja kulkureittejä.

KAAVOITUS

"KAAVOITTAMINEN ON ALUEIDEN KÄYTÖN SUUNNITTELUA"

. . . Tarkoitus on mm. edistää yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista, ympäristön suojelua, rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista!

Osallistaminen ja osallistuminen

"Maankäyttö- ja rakennuslain yksi tärkeimmistä lähtökohdista on osallistaminen ja osallisuus."

Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen

"Kaavaa valmisteltaessa on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa."

"Kaavoja valmistelevien viranomaisten on tiedotettava kaavoituksesta sillä tavoin, että niillä joita asia koskee, on mahdollisuus seurata kaavoitusta ja vaikuttaa siihen."

"Osallisilla tulee olla mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta."

"Kaavaprosessin erivaiheissa on tiedotettava lain edellyttämällä tavalla riittävän aikaisin ja riittävällä tavalla, jotta osalliset voivat osallistua."

OSALLISTAMINEN JA OSALLISTUMINEN = YHDESSÄ TEKEMINEN

4

LISÄÄ DRAAMAA! — DRAAMA- JA KIRJOITUSTYÖPAJA

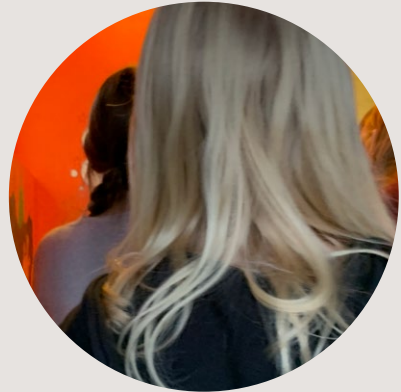
Draama- ja kirjoituspajan tarkoitus on saada ideat lentämään ja mieli avoimeksi. Työpajan voi aloittaa kiertämällä ryhmänä koulun alueella ja jakamalla muille tarinoita ja mielipiteitä koulun tiloista. Palatkaa sitten luokkaan ja tehkää seuraava kirjoitusharjoitus.

- Kirjoita paperille **tunnetila, paikka koulusta ja väri.**
- Kirjoita runo, jossa käytät valitsemissi sanoja.

Aikaa kirjoittamiselle on 5 min. Lue parillesi kirjoittamasi teksti ja pyydä häneltä kommentteja.

Sanat: Vitutus, Sohva, Musta

*“Mua vituttaa kun mieleni on musta
ja lempi sohvassani on kusta, enkä silmiäni saa susta.”*
(Työpajassa tehty runo)

5

MAA, JOSTA KASVAA KARKKIA — KARKKIARKKITEHTUURI

KAUPUNKISUUNNITTELUA JA ARKKITEHTUURIA KARKISTA!

Missä sijaitsevat sinulle / teille tärkeimmät paikat omassa ympäristössäsi? Missä vietätte eniten aikaa? Missä hengaillet mieluiten? Mitkä ovat ehkä romanttisimmat, innostavimmat tai kauneimmat paikat? Mitkä ovat parhaimmat tai käytetyimmät reitit? Nouseeko paikasta mieleen jokin erityinen kohta, silta, puu tai vastaava?

Tehdään pienoismalli omasta lähiympäristöstä niin, että valitset alueelta tärkeimmät paikat ja reitit. Suunnitellaan reitti, joka on samalla kartta ja pienoismalli. Voit kuvittaa paikkoja niiden nimen mukaan, esim. Lehtisaari lehden muodossa. Voit rakentaa rakennukset ja paikat karkista ja puutikuista. Piirrä ja rakenna vapaasti alustan päälle.

Toteutus ryhmätyönä, 3–4 henkilöä.

- Työt valokuvataan ja niistä voi ottaa myös videokuvaa.
- Tarvitset isot alustat (pahvia ym.) ja paljon pöytätilaa.
- Tarkoitus on rakentaa yksittäisiä rakennuksia ja rakennelmia, mutta kuvata myös laajemmin ympäristöä ja miljöötä.
- Kyseinen tehtävä alustaa arkkitehtuuri- ja ympäristökierrosten tekemistä. Pienoismalliin voidaan sijoittaa asukas, rakennusten käyttäjä / käyttäjät. Toteutus tehdään mittakaavaan sopivasti itse valituilla materiaaleilla.

SÄYNNÄT SALO

PIZZERIA
ANTIC

Saran talon

6

TALOKUVIA KOLLAASISSA -TYÖPAJA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON AALLON KAMPUS

OSA 1. VALOKUVA- JA KOLLAASITYÖPAJA ALVARIN RAKENNUKSISTA

Toteutuspaikkana Jyväskylän yliopiston Aallon kampus ja Alvar Aalto -museon työpajatila, kaksi-osainen työpaja.

Tutkimusmatka:
Valitse Jyväskylän kampukselta kiinnostavia paikkoja, joista otat kuvia.

Tehtävät tehdään pareittain.

1. Liikuntatieteellinen rakennus, Jyväskylän yliopisto

Tehtävä: Ota kuva rakennuksesta sisältä ja ulkoa. Valitse sellainen kohta, joka kiinnostaa sinua erityisesti. Tutki materiaaleja, yksityiskohtia, ovia ja ikkunoita.

Tiedoksi: Alvar Aalto voitti vuonna 1951 kutsukilpailun silloisen Jyväskylän kasvatustieteellisen korkeakoulun laajentamisesta. Nykyinen Jyväskylän yliopiston alue on rakentunut 1970-luvulle asti Aallon suunnitelmien pohjalta. Aalto voitti kutsukilpailun URBS nimisellä suunnitelmallaan. Nimi merkitsee latinaksi kaupunkia. Yliopistoalueen rakennukset onkin sijoitettu kaupunkimaisesti alueelle.

Tiedoksi: Valkeaksi rapattu Liikuntatieteellisen tiedekunnan laitosrakennus poikkeaa muista Aallon suunnittelemissa rakennuksissa Seminaarinmäellä.

2. Opettajien ruokala Lyhty

Tehtävä: Kuva-arvoitus. Jokainen pari ottaa kuvan jostakin rakennuksen tai ympäristön yksityiskohdasta. Muut arvaavat mistä yksityiskohta on. Jätä kuvaan jokin vinkki tai johtolanka, ettei arvaaminen ole kaverille liian vaikeaa.

Tiedoksi: Kreikkalaista temppeliä muistuttava Lyhty suunniteltiin alunperin opettajien ruokalaksi sekä kokoushuoneeksi.

3. Jyväskylän yliopiston päärakennus

Tehtävä: Ota itsestäsi selfie niin, että mietit myös, mitä taustalla näkyy. Valitse tausta siten, että se on mielestäsi kiinnostava.

Ota ainakin kolme kuvaa sinua kiinnostavasta kohdasta. Voit ottaa kuvia, joissa näkyy isompi näkymä tai sitten pienistä yksityiskohdista, kuten ovenkahvoista tai kaiteesta. Voit tutkia naulakon yksityiskohtaa tai portaikkoo.

Voit ottaa myös lyhyen videon, jos se on mahdollista. Voit kuvata sitä, miten tilaa käytetään, ja mitä siellä voi tehdä.

4. Urbs ja Aalto Alvari

Tehtävä: Mikä rakennus kiinnittää eniten huomiosi? Kuvaa se ja kiinnitä huomiota rakennuksen ympäristöön. Mitä haluat ympäristöstä näyttää kuvassa? Mieti kuvan rajaamista. Rajaaminen on aina valintaa, jotain jää aina näkyvistä pois.

Tiedoksi: Alvar Aallon alkuperäinen kokonaisuus muodostaa avoimen kaaren, jonka keskelle sijoittuu urheilukenttä.

OSA 2. **KOLLAASIN RAKENTAMINEN KUVISTA**

Ryhmän jäsenet valitsevat parhaimmat otetuista kuvista ja ne tulostetaan paperille tai kartongille.

Valitse yksi rakennus niistä, joissa vierailtiin ja piirrä se paksulle pahville. Leikkaa rakennus ääri viivoja pitkin irti. Rakennus saa olla isokokoinen, koska se täytetään valtuilla kuvilla yksityiskohdista.

Leikkaa ja liitä kierroksen kuvat pahville Jyväskylän kampukselta tuttuihin kohteisiin. Valmis työ voi olla myös kolmiulotteinen. Valmiin työn voit laittaa riippumaan esimerkiksi katosta.

7

JOKAISEN **OMA MUNTOUR** — KIERROSTEN TEKEMINEN, OHJEET VAIHEITTAIN

RAKENNUS-MAISEMA-OMA PAIKKA-TARINA-REITTI

Miten nuorten paikkakokemus rakentuu? Mitkä paikat ovat nuorille merkittäviä? Miten niistä halutaan kertoa tai miten niitä halutaan esitellä? Miltä tuntuu olla nuori tällä alueella? Mitä osaa koulu näyttelee arkkitehtuurikierroksella? Nuoret suunnittelevat ja toteuttavat arkkitehtuurikierroksen, joka voi rakentua erilaisista paikoista ja kuljettavista reiteistä.

Ohjeistus: Tehtävät tehdään koululla (ja sovitulla alueella) pareittain ja pienissä ryhmissä.

6 tapaamista tai työpajaa.

1. TALORAATI / PAIKKARAATI

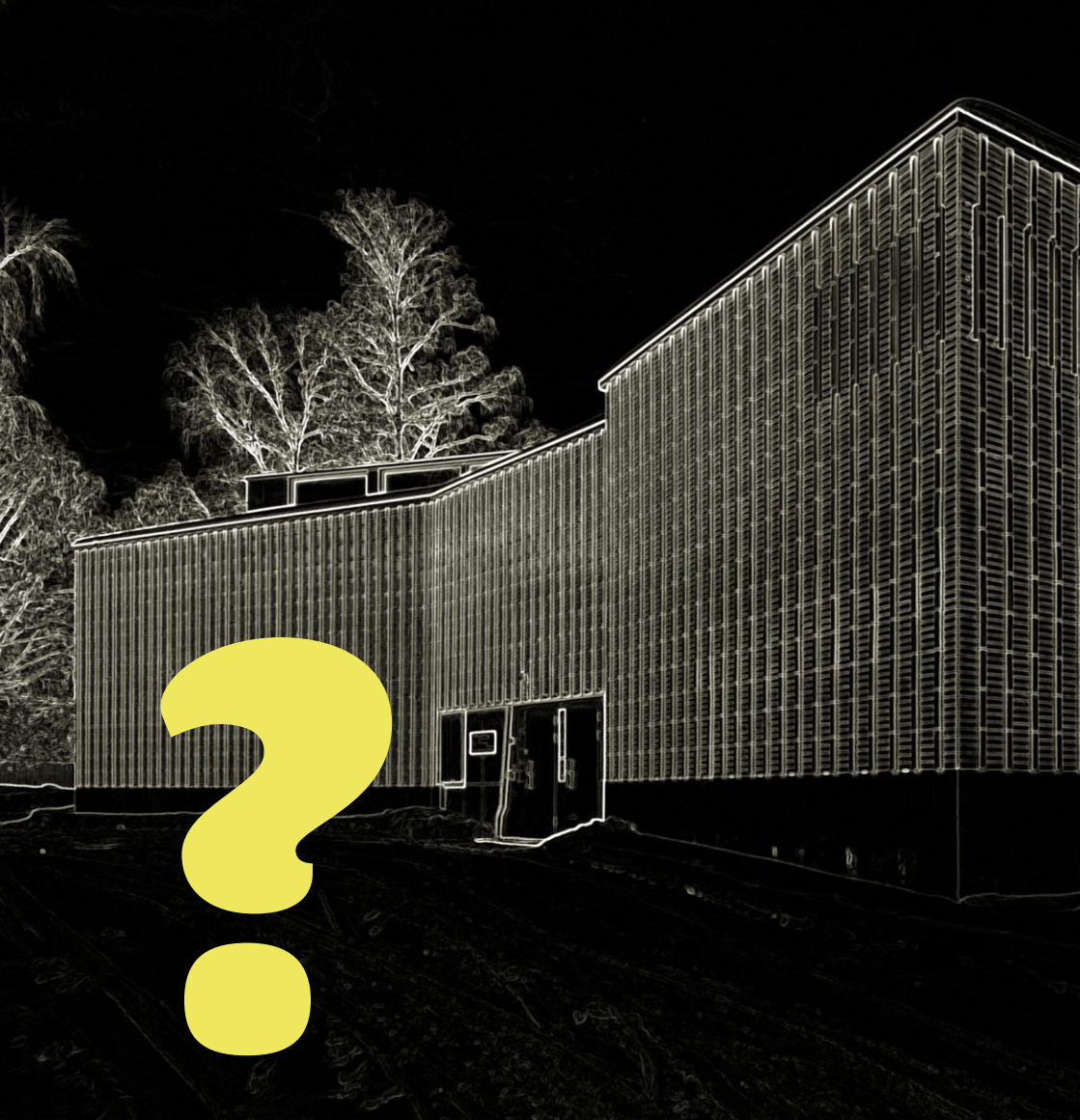
Nyt pääset luomaan leikkimielisen asiantuntijaraadin, joka arvioi arkkitehtuuria, erilaisia kaupunkitiloja ja muita paikkoja. Lähde kiinnostavalle kävelykierrokselle.

Suunnitellaan kierros, joka koostuu erilaisista paikoista. Millä perusteilla paikat MUNTOUR-kierrokselle valitaan? Kerätään ”mittareita”, joilla paikkoja arvioidaan. Valitaan esimerkiksi paikka tai rakennus, joka on kaunis, hyvin suunniteltu tai hyvin rakennettu, siellä on hyvä henki tai mukava viettää aikaa. Mitä raati toivoo paikoilta?

- Miettikää parin kanssa, millä perusteilla tai arvioilla paikat, rakennukset tai luonnonympäristöt valitaan. Kirjatkaa perusteet ylös.
- Mietitään tai kerätään yhdessä 4–8 paikkaa alueelta, jotka ovat erityisen kiinnostavia, merkittäviä tai tärkeitä juuri sinulle tai teille. Valitut paikat voivat olla mm. rakennuksia (yksityisiä tai julkisia taloja), siltoja, tunneleita ja luonnon paikkoja.
- Kirjoittakaa ylös paikan kutsumanimi tai siihen liittyvä tarina.
- Valituista paikoista kirjoitetaan lyhyet kuvaukset.
- Paikoille voidaan antaa leikkimielisesti arvosana asteikolla 4–10, joissa 10 on paras arvosana.
- Paikat valitaan siten, että ne ovat yhdistettävissä kierrokseksi, joka on mahdollista kulkea jalan, pyörällä tai autolla (mieluiten sekä että).
- Paikkoja valitessa on hyvä kiinnittää huomiota siihen, mitä merkityksiä paikkaan liittyy, onko sen arkkitehtuuri kiinnostavaa ja itselle mieluista, miten se ottaa ihmisen huomioon eli onko paikassa tai rakennuksessa hyvä olla. Mietikää myös, miten paikka soveltuu erilaiseen tekemiseen.
- Pohtikaa, minkälaista materiaalia haluaisit paikoista luoda? Haluatteko ottaa valokuvia, kirjoittaa lyhyitä tekstejä tai jotain ihan muuta?

*”Haluamme olla kotonamme
ympäristössämme. Ystävällinen
arkkitehtuuri kutsuu astumaan
sisään. Ruumis kokee itseänsä
tärkeäksi, sen ja arkkitehtuurin
välillä on henkilökohtainen suhde.
Ei suhde ehkä heti ole läheinen,
mutta annetaan ajan kulua.
Kun suhde on syntynyt,
alkaa ruumis järkevän itsekkäästi
huolehtia ympäristöstään,
koska sillä tavoin se pitää
huolta itsestään, se kun on
ympäristönsä kanssa yhtä ja
samaa systeemiä.”*

Kaj Nyman: Arkkitehtuurin kadotettu kieli

Talot tarjoavat suojaa!

Mitä muuta ne antavat meille?

2. MUNTOURIN SUUNNITTELU / LUOMINEN

Tehtävä:

Piirretään vapaamuotoisesti valitun alueen kartta.

Merkitään karttaan yhdessä valitut paikat.

- Piirretään myös kartan päälle reitti ja sopivia ”symboleja” kuvaamaan reitille valittujen paikkojen luonnetta ja suhdettasi niihin.
- Suunnitellaan reitti kartan avulla eli merkitään kuljettava reitti karttaan. Mietitään, voiko reitin opastaa läpi?
- Pohditaan, mistä kierros lähtee liikkeelle (mikä on lähtöpiste) ja mihin se päättyy (mikä loppupiste)?
- Mietitään etäisyydet. Mikä on hyvä pituus koko kierrokselle ja miten se kuljetaan?
- Mikä asia voisi yhdistää valittuja paikkoja?
- Mitkä sanat kuvaavat paikkoja tai valittuja rakennuksia? (Näitä sanoja voidaan käyttää myöhemmin Kerro se mobilella -työpajassa.)
- Siirtymät valittujen paikkojen välillä ovat tärkeitä. Mitä jää paikkojen välille? Onko reitillä levähdyspaikkoja? Miten kierros on miellyttävä kiertää? Kävelen, autolla (onko mahdollista?) tai pyörällä? Onko vaikeita kulkureittejä? Kuljetaanko vain tietä pitkin?
- Tärkeät kohdat reitin varrella: myönteiset ja negatiiviset kokemukset? Kirjoita ylös.
- Jos kierrokselle valitsemasi kohde / paikka osaisi puhua, mitähän se sanoisi sinulle? Ja mitähän sinä voisit sanoa sille?

Pohdittavaksi:

Mikä olisi sopiva määrä paikkoja kierrokselle? Miksi?

3. KIERROKSELLE VALITTUJEN PAIKKOJEN JA RAKENNUSTEN VALOKUVAAMINEN JA MUUN MATERIAALIN TUOTTAMINEN

Tehtävä:

Kierrokselle valitut paikat ja tehty kierros videoidaan.

- Mieti, minkälaisia valokuvia haluaisit videolle ottaa? Miten esittelisit kyseisen paikan videon kautta?
- Valokuvaa paikka itsellesi mieluisasta näkökulmasta. Mieti, miten haluat paikan esittää/kuvata muille ihmisille?
- Tee lyhyt video parin kanssa kierroksesta tai tietyistä paikasta.
- Mieti, mitä voisit paikasta sanoa videokuvauksissa?

Ne paikat, jotka olette valinneet kierrokselle ovat tärkeitä. Tärkeä on myös se reitti, joka paikat yhdistää. Kun kuljet seuraavaan paikkaan ota, kuva myös matkalta. Jos kuljet bussilla, voit ottaa kuvan bussin ikkunasta ja tehdä ”bussimatkataidetta” tai jos kävelet, voit pysähtyä ja ottaa kuvan kiinnostavasta yksityiskohdasta.

Tee minielämäkerta, joka liittyy juuri tiettyyn valittuun paikkaan. Muistele jotain mieluisaa kertaa, kun olet ollut tässä paikassa ja kirjoita siitä hetkestä. Kirjoita ylös haave, joka voisi liittyä tähän paikkaan.

Seuraavalla kerralla teemme mobilen, johon tulee paikkoja kuvaavia sanoja. Kirjoita ylös muistiin paikkaa kuvaavia sanoja, joita voimme käyttää.

Pohdi:

Mitä tällä kierroksella halutaan saavuttaa?

Kenen toivoisit sen näkevän?

Mitä se voisi sinulle itsellesi merkitä?

Erika vastaa:

”Näkee uusia paikkoja ja oppii kulkemaan täällä. Uusia kokemuksia”.

”Nään paikkoja joista kaverit on kertonu tarinoita.”

Minea vastaa:

Saada uusia kokemuksia ja nähdä ns. ”pääpaikat”.

4. KERRO SE MOBILELLA

Sisältää kaksi tapaamiskertaa/työpajaa.

Kesto on noin 2 x 2 tuntia.

Tehtävä:

Rakennetaan jokin teos osaksi kierrosta. Teos voi olla esimerkiksi tienviitta, luonnonmateriaalista tehty rakennelma, paikkaan sidottu lippu, paikan henki -haltija tai pienoismalli. Tähän kokonaisuuteen on valittu mobile.

Teos sijoitetaan kierroksen huippukohtaan tai muuhun paikkaan, jota halutaan erityisesti korostaa. Teos voi olla siirrettävä tai paikoillaan oleva. **Huom!** Kysyähän luvat rakennuksen tai paikan omistajalta. Teoksen työstämiseen käytetään kaksi tapaamiskertaa (jos mahdollista). Ensimmäisellä kerralla suunnitellaan ja aletaan valmistaa eri osia. Toisella kerralla kootaan työ kokonaisuudeksi. Työskennellään sekä pareittain että ryhmänä.

Olisi hyvä, jos mobilessa olisi käytetty sanoja (vaikka rautalangasta väännettynä), jotka liittyvät kierroksen paikkoihin. Mobile voidaan valaista lyhdyillä tai valosarjoilla.

Mobile on liikkuva, veistoksellinen rakennelma. Mobilessa on tärkeää, että eri osat ovat tasapainossa suhteessa toisiinsa ja että ne muodostavat kokonaisuuden. Yleensä mobile liikahtelee vapaasti ilmapirran vaikutuksesta. Mobile voi muodostaa kiinnostavia varjoja, tämä kannattaa ottaa huomioon rakennusvaiheessa. Mobile on nähtävä luonnossa eikä kuvassa. Silloin näet kunnolla mobilen merkityksen ja luonteen.

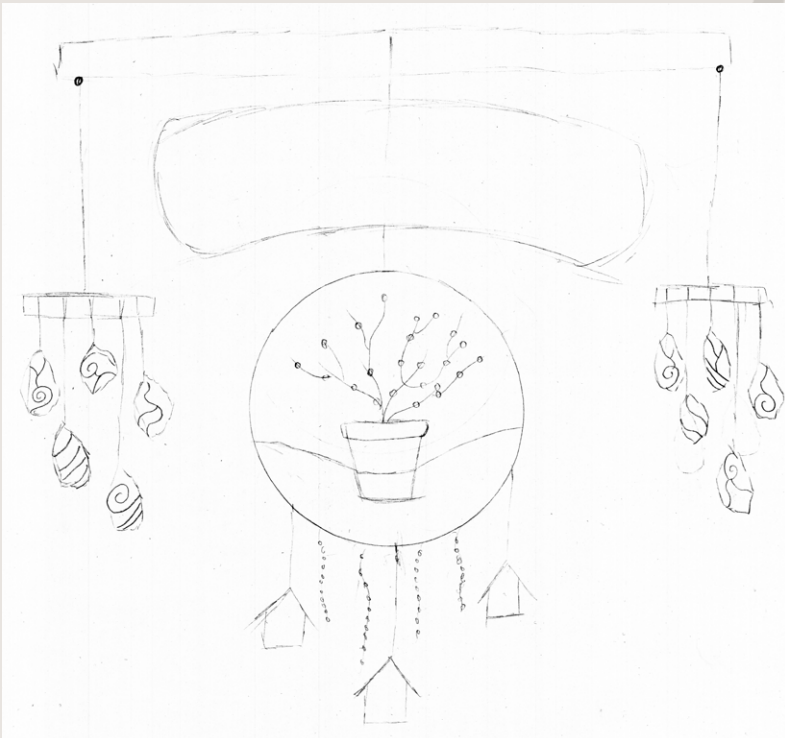
Materiaalit ja ohjeistus

Käytettävät materiaalit:

metallilangat, puu- ja lasihelmet, narut, tekohöyhenet, puunoksat ym.

Aloita näin:

- Luonnostele parin kanssa, minkälainen mobile voisi olla. Mieti kokoa, ulkonäköä, yksityiskohtia, ripustamisen tapaa/kiinnitystä.
- Mieti, miten mobile kuvaisi tehtyä arkkitehtuurikerrosta. Käytä paikkoja kuvaavia sanoja apuna. Tee rautalangasta sanoja.
- Mietitään ryhmässä, minkälainen kokonaisuus ehdotuksista voisi muodostua ja miten sen toteutus onnistuisi.
- Aloita mobilen teko valituista yksityiskohdista. Miettikää yhdessä työvaiheet.

5. VIDEOKUVAUSTEN JÄRJESTÄMINEN

Kirjoitkaa ensin yhdessä käsikirjoitus kuvauksiin! Kirjoitusvastuut kannattaa jakaa.

Jos mahdollista, pyytäkää videokuvaamiseen apua. Jos ammattilaisen palkkaaminen on mahdotonta, niin hyödyntäkää alaa opiskelevia ym. tahoja, jotka voisivat tehdä kuvaukset pienemmillä kustannuksilla.

Tarkoitus on, että nuoret kulkevat kierrokset ja (toivottavasti) esittelevät ajatuksiaan ja tekemiään havaintoja kameralle.

Käykää keskustelua siitä, miten video/videot editoidaan. On tärkeää, että nuoret, tekijät itse voivat vaikuttaa siihen, miten videot toteutetaan ja editoidaan ja myös siihen, miltä koko (graafinen) ilme näyttää.

Kierros ja siihen kuuluvat paikat voidaan valaista mahdollisuuksien mukaan videointia varten.

Pohdittavaa lopuksi:

- Kuinka nuorten paikkakokemukset syntyvät eri ympäristössä?
- Miten sidos paikkaan muuttuu, kun lapsi tai nuori varttuu aikuiseksi?
- Mitä tulevaisuudessa pitäisi säilyttää, muuttaa tai luoda tällä tietyllä alueella alueelle?

6. LOPPUBILEET

Jos teette pidemmän kokonaisuuden näistä tehtävistä, kannattaa pitää päättäjäiset, jossa nautitaan yhdessä aikaansaannoksista! On myös tärkeää, että tehdyllä työllä on jokin yleisö.

Järjestäkää videon ensi-iltajuhlat tarjoiluineen.

Esittäkää videotaidetta ”galleriassa”.

Vinkki:

Pyydä parkour-ohjaaja paikalle ja tutkikaa kierrokselle valittuja rakennuksia seikkailemalla fyysisesti niissä.

*”Rakennettuun ympäristöön
sitoutuu valtava määrä
muistoja ja tapahtumia.
Tutut paikat auttavat meitä
muistamaan keitä olemme.
Historian näkyminen
rakennetussa ympäristössä
sitoo meidät menneisyyteen,
ajan kulumiseen ja luontoon.”*

Helmi Kajaste: Rakenna, kärsi ja unhoita

Lehtisaaren koulun Aalto-ryhmän oppilaiden akkritehtuuri- ja ympäristökierrokseen kuuluvat seuraavat paikat:

- Säynätsalon kirjasto (rakennus)
- Kallioranta (luontokohde)
- Säynätsalon kunnantalo (rakennus)
- Satarvinen (luontokohde)
- Paljaspää (luontokohde)
- Naukula (luontokohde)
- Table en Bois / Boissi (rakennus)

Katso kierroksen videot:

<https://www.alvaraalto.fi/palvelut/arkkitehtuuri-ja-muotoilukasvatus/muntour-hanke-2019-2021/#>

**Katso
MunTour
videot**

Aalto-ryhmän nuorten perusteluja ehdotetuista / valituista paikoista:

Paljaspää

”Tosi ihania muistoja (rakennettu majoja, UV-raketit, vietetty kavereiden kanssa aikaa ja koulun kanssa kivoja retkiä)”
”Näkee järvelle”

Velakalliolampi

”Kauniit maisemat”
”Vuodenajat muuttavat maisemia kauniisti”
”Hyviä muistoja”
”Luonnonpaikka”

Kirjasto (Merkitty sydämellä suosikiksi)

”Rakastan kirjoja”

”Viihtyy hyvin pitkään”

”Hyvä asiakaspalvelu ja ilmapiiri”

”Rauhaisa paikka”

”Hyviä muistoja” (kirjastokortti, opiskelu kavereiden kanssa)

”Sinua ympäröi kirjat”

Paljaspää, Arvosana 9/10

”Kaunis paikka ja paljon hyviä muistoja. Sinne menee usein ja on aina hyvä olla.”

Säynätsalon kirjasto, Arvosana 10/10.

”Sinne on helppo päästä ja kaikki muukin on lähellä. Paikka johon voi mennä opiskelemaan ja rauhoittumaan. Siellä on paljon kirjavaihtoehtoja ja sinua ympäröi tuhannet tarinat. Viihtyisä paikka ja hyvä asiakaspalvelu.”

BOISSI, arvosana 4/5

Perustelut: ”Ympäristössä kahvila, bussipysäkki, leikkikenttä. Siellä on mukava viettää aikaa kavereiden kanssa. Pääsee autolla, myös jopa bussilla. Boissilla sisällä lämmin tunnelma, saa hyviä karkkeja.”

NAUKULA, arvosana 5/5

”Perustelut: Siellä on laavu ja iso laituri, huussi ja metsäreitit. Upeat näkymät Päijänteelle, illalla auringon lasku, kauniit metsäreitit ja rauhaisa paikka. Kävelen, veneellä, mönkkärillä, talvella jäitä pitkin.”

KALLIORANTA (merkitty tähdellä suosikiksi), arvosana 5/5

”Siellä on kalliota, uimakopit, hyvä uimapaikka ja hienot näkymät Päijänteelle, iltaisin auringonlasku. Pääsee kävelen, pyörällä, veneellä, autolla lähelle.”

*Koulu: Aulan sohva tai varikko.
Aulan sohva: istutaan kavereiden
kanssa, välillä tylsää.*

*Varikko: Pelataan koronaa / puhelinta.
Hyvältä tuntuu kun ei häädetä ulos.*

*Kuvaus: Harmaa tai punatiilinen.
Tunkkainen. Iso Piha.
Arvosana: 8.*

Samuel ja Ville

PARASTA?

Satamassa – jätskit ja hengailu.

Boissilla – hengailu.

Lemmensilta – kuvien otto.

Naukulassa – Hyvä laavu,
auringon lasku, juttelu.

Kallioranta – auringon lasku,
uiminen, juttelu.

IDEOITA TYÖSKENTELYN SYVENTÄMISEEN

1

VALOKUVAAVIEN LASTEN JA NUORTEN KAUPUNKI

Miten valokuvata yksittäisi tiloja, rakennuksia ja rakennuskokonaisuuksia? Ohjeistus lasten ja nuorten kanssa valokuvaamiseen toteutettu yhdessä Alvar Aalto -säätion valokuvaaja Maija Holman kanssa.

ALUKSI – LÄHDE TUTKIMAAN JA VANGITSEMAAN

Kiinnitä huomiota siihen, **mikä on itselle merkityksellistä** ja tärkeää, ja pyri vangitsemaan se valokuvaan.

Kun aloitat kuvaamisen, mieti ja tunnustele ensin, **miltä paikka tuntuu** ja millainen vaikutelma siitä syntyy. Mieti, mistä tunne tai vaikutelma johtuu? Miten sen voisi välittää valokuvan avulla?

KUVATESSA – TALO TAI TILA TULEE NÄHDYKSI

Vaihda näkökulmaa ja tarkastelupaikkaa. Liiku ylös ja alas ja sivulle. Miten kuva muuttuu, kun siirryt 20 cm johonkin suuntaan? Kun olet tilassa, jossa on esineitä ja kalusteita, liikkuminen vaikuttaa paljon esineiden suhteeseen toisiinsa ja taustaan. Asiat törmäilevät toisiinsa. Miten se vaikuttaa kuvan elementteihin? Kuvaa on miellyttävä katsoa, jos siinä olevat asiat ovat harmonisessa suhteessa toisiinsa.

Katsele ympäristöä, ota se huomioon. Liiku tilassa. Pää kääntyy, hyödynnä sitä.

Älä hyväksy ensimmäistä vaihtoehtoa. Hae erilaisia näkökulmia. Miten tila muuttuu pienellä liikkeellä?

Ota silmä käteen ja **keskity**. Mitä kuvassa oikeasti on?

Käytä aikaa **hidasteluun**. Tutki tilaa ja valon suuntaa. Miten tila näyttäytyy tilana?

Nouse ylös korokkeelle. Tutki, miltä asiat näyttävät ylempää.

Katso kuvaa väärinpäin ja yritä nähdä se pelkkänä sommitelmana, erillään siitä, mitä kuva esittää. Käytä hyväksi kuvataiteen oppeja.

LOPUKSI – KÄÄRI MINUT KAUPUNKIIN

Esittele lopputulos. Kerro kuvista. Mikä muuttui, kun vaihdoit näkökulmaa?

Analysoi. Mistä kuva muodostuu, ja miten kuvan osat ovat suhteessa toisiinsa?

Tee kuvasarja. Tee kuvista konkreettinen tuotos: tulosta tai teetä valokuvat. Kun kuvia tarkastellaan paperilla, kuvaamiselle syntyy uusi merkitys. Ripusta töitä seinille. Mieti kuvista sarja, yksi isompi kuva ja kolme pientä kuvaa. Kirjoita kuvista lyhyet tekstit.

Miten yksittäisen rakennuksen kuvaaminen eroaa rakennuskokonaisuuden kuvaamisesta?

- **Ihminen kuvassa**

Ihminen on osa (asuttua) tilaa. Jos toinen ihminen on kuvassa tunnistettava, muista kysyä aina lupa kuvaamiseen.

Mieti, miten tila muuttuu, kun siinä on ihminen. Koirat, lastenvaunut, pyörät tuovat elämän läheisyyttä kuvaan. Esineet, jotka muistuttavat ihmisen läsnäolosta, voivat tuoda kuvaan syvyyttä. Hyödynnä näitä keinoja kuvaamisessa.

- **Ajan näkyminen kuvassa**

Patina. Huomaa materiaalit ja niiden pinnat. Koe materiaali! Materiaalin aistiminen auttaa siihen, että materiaalin tuntu tulee näkyviin kuvaan.

- **Ulko- ja sisätila kuvassa**

Vuorokauden aika vaikuttaa paljon valoon ja kuvan tunnelmaan. Kun kuvaat ulkona, hyödynnä säätä. Kaikki säätilat voivat olla mielenkiintoisia! Hyödynnä sadetta ja sumua! Aurinkoisena päivänä kuvaan tulee enemmän kontrasteja, ja valon suunta vaikuttaa kuvaan enemmän kuin pilvisellä säällä. Sivusta tuleva valo tuo tiiliseinän tai rapatun pinnan muodot esiin, mutta kohtisuoraan tuleva kova valo ei ole yhtä mielenkiintoinen.

Käytä jalustaa, jos sellainen on saatavilla. Jalustaa käyttäessä on helpompi tarkastella kuvassa olevia asioita ja niiden suhteita toisiinsa ja tehdä harkittuja muutoksia.

Case-esimerkki: Säynätsalon kunnantalo

Kunnantalo on vallan ja johtamisen symboli.
Pyri tavoittamaan intiimiys tai pienuus tilassa.

Säynätsalon kunnantalossa on kiinnostavia käytäviä.
Tutki tilan jatkumista valokuvan avulla.

Case-esimerkki: Jyväskylän Seminaarimäen kampus

Jyväskylän yliopiston kampuksella on rakennusryhmiä ja kerrostumia eri aikakausilta ja eri arkkitehtien suunnitteleamia rakennuksia. Tutustu Alvar Aallon rakennuksiin, ota jalat alle ja liiku. Kurki rakennusten taakse ja katsele eri näkökulmista.

Miten kuvilla voi ilmaista tilan tuntua, rakennusten keskinäisiä suhteita ja asioiden etäisyyksiä toisistaan? Kun valokuvaa, valitse jotain kiinnostavaa etualalle. Se voi olla kasvillisuutta tai jokin rakennetun ympäristön osa, kuten muuri, nurkka tai pylväikkö. Ota huomioon maaston muodot ja mahdollisuus kuvata ylhäältä alaspäin.

2

KAIVA HISTORIAA — OTA MUKAAN JOKU, JONKA MUISTI ULOTTUU PIDEMMÄLLE KUIN OMASI

Paikan historia ja kerrostumat — Säynätsalo toisin silmin

Mukana Säynätsalo-seura

Ota yhteyttä paikalliseen historialliseen yhdistykseen (esimerkiksi kylä- tai kaupunginosayhdistykseen) ja selvitä valittujen paikkojen historiaa ja muiden ihmisten tarinoita niihin liittyen.

Kysymyksiä tuntemattomalle haastateltavalle:

1. Nuoret ovat valinneet kyseiset paikat tärkeiksi tai merkittäviksi heille. Mitä mieltä olet näistä paikoista?
2. Liittyykö niihin joitain tarinoita tai omia muistojaasi?
3. Mitä paikkoja olisit itse valinnut omalle arkkitehtuurikerroksellesi? Miksi?
4. Mitä mieltä olet Alvar Aallon rakennuksista Säynätsalon alueella?
5. Oletko muutoin kiinnostunut Alvar Aallon rakennuksista ja suunnittelusta?
6. Mitä mieltä olet siitä, että Aallon rakennuksia tullaan katsomaan Säynätsaloon ympäri maailmaa? Mitä merkitystä sillä on Säynätsalon alueelle?
7. Miten ajattelet, että oma identiteettisi liittyy juuri tähän alueeseen? (Kauanko olet asunut tällä alueelle?)
8. Mikä on mielestäsi merkittävin paikka Säynätsalossa? Kenelle haluaisit sen esitellä?
9. Olisiko sinulla jokin ”sisäpiirin” vinkki Säynätsalon arkkitehtuuri-kohteisiin? Milloin ne ovat parhaimmillaan?

Vastaus kysymykseen 2:

”Kaikki nämä luontokohteet ovat minulle henkilökohtaisesti tuttuja Osassa niitä kävin omien lasteni kanssa heidän varhaisvuosinaan. Kunnantaloon ja koetaloon liittyy henkilökohtaisesti koettu tapahtuma Istambulissa Turkissa tyylikkään kongressihotellin aulabaarissa toistakymmentä vuotta sitten. Osallistuin siellä nelipäiväiseen Euroopan Traumajärjestön ammatilliseen kongressiin ja paikkana oli siis tämä kongressihotelli. Oli ensimmäisen kongressipäivän iltapäivä. Esitelmät olivat päättyneet ja laskeuduimme suomalaisen työtoverini kanssa aulaan. Päätimme ottaa baarissa yhden drinkin, sen jälkeen suihku huoneessa ja varustautuminen kongressin illalliselle. Viereeni baaritiskille tuli vaalea naishenkilö päällysvaatteineen ja olkalaukkuineen, kysyi onko viereinen baarijakkara vapaa, tilasi itselleen drinkin ja istui. Aloitimme small talkin ”joutavista” asioista. Sitten hän kysyi, mistä herrat ovat kotoisin. Tietysti vastasin tulevamme Jyväskylältä Suomesta. — Oo, Jyväskylä, city of Alvar Aalto, hän sanoi ensin ja kuvasi sitten melko yksityiskohtaisesti kunnantalon kauneudet, kirjaston tarkoituksenmukaiset ja valoimat ratkaisut ja varsinkin sen the Lake Päijänteen maisemiin ihastuttavasti asettuvan Experimental Housen eli koetalon Muuratsalossa.

Olin siinä vaiheessa asunut yli kymmenen vuotta Muuratsalossa vajaan kilometrin etäisyydellä koetalosta enkä valitettavasti ollut saanut aikaiseksi tutustua kertaakaan tähän nähtävyyteen. Jopas nolotti. Koetin sulavasti ihastella Aallon rakennuksia hänen mukanaan. Koko ajan mielessä oli tietysti riski siihen, että oma koetalokokemus on täysi nolla ja että se paljastuu keskustelukumppanille. Tämä keskustelu käytiin onneksi harmoniassa ja yhteisen Aalto-arvostuksen sävyttämänä. Kun keskustelussa vähän vedettiin henkeä, kysyin minäkin puolestani, mistä päin maailmaa keskustelukumppani tulee ja kuinka ihmeessä hän on kerännyt noin suuren asiantuntemuksen Alvar Aallon teoksiin. — Olen Australian arkkitehtiiliiton pääsihteeri ja ammattini takia tunnen luonnollisesti Aallon tuotantoa, kuului hänen vastauksensa. Tästä keskustelusta selvittiin kohtalaisen kuivin jaloin. Hieman nolotti. Otin opikseni ja kotiinpaluun jälkeen vierailin viikon sisällä Muuratsalon koetalolla.”

Vastaus kysymykseen 3:

”Näiden lisäksi olisin ottanut nuorten tutustumiskohteeksi Haikan pien-taloalueen. Alue on Hanna Parviaisen sydänystävä Wivi Lönnin piirtämä. Alueen historia liittyy persoonallisesti Parviaisen tehtaisiin ja Parviaisten suvun, ennen kaikkea Hanna Parviaisen ”patruunahengessä” tarjoamiin palveluksiin tehtaan työväestölle. Hanna Parviainen lahjoitti esimerkiksi jokaiseen Haikan taloon omenapuun taimen.”

Vastaus kysymykseen 4:

”Aallon suunnittelemat rakennukset ovat kansainvälisesti tunnetuimpia suomalaisia rakennuksia. Ne ovat arvoraakennuksia, joita säynätsalolaiset arvostavat ja joista säynätsalolaiset ovat ylpeitä. Suuri joukko nykyisten säynätsalolaisten vanhempia tai isovanhempia on ollut rakentamassa näitä rakennuksia. Joukko säynätsalolaisten vanhemmista on kuntapäät-täjinä ollut tekemässä päätöksiä näiden rakennuksen rakentamiseksi ja sijoittamiseksi. Osa ikääntyneistä säynätsalolaista tunsi henkilökohtai-sesti ”mestarin” ja teki yhteistyötä hänen kanssaan. Yhteisön puhutussa kulttuurissa liikkuu mittava määrä tositarinoita ja vuosikymmenten aikana värittyneitä tarinoita liittyen Alvar Aaltoon, hänen perheeseensä ja ystäviinsä.”

Vastaus kysymykseen 5:

”Olen kovin kiinnostunut. Joskus olen toiminut ”amatöörioppaana” pienen hetken, kun turistiryhmä tai yksittäinen turisti on sattunut kunnantalon liepeillä katse epävarmana sattunut kohdalle.”

Vastaus kysymykseen 8:

”Tämä riippuu vähän ihmisestä, jolle Säynätsaloa esittelen. Luonnosta kiinnostuneen vien Muuratsalon metsiin, Hakolanvuorelle, Velakallionlammelle, Isollehiekalle, luolille... Kulttuuri- ja arkkitehtuurikiinnostuneet vien kunnantalolle ja koetalolle. Puunjalostusteollisuudesta kiinnostuneet vien Säynätsalo-seuran toimitila Vanerilaan (tehtaan entiselle paloasemalle) ja esittelen siellä Vanerilan valokuva- ja esinekokoelmia, elokuvia jne. Esittelen näitä mielelläni kenelle tahansa kiinnostuneelle.”

Ilkka Pernu, puheenjohtaja
Säynätsalo-seura ry.

HANKKEEN YHTEISTYÖKUMPPANIT

Annu Sankilampi, näyttelijä, ohjaaja, käsikirjoittaja, Teatterikone
Mari Raekallio, kaavoitusarkkitehti, Jyväskylän kaupunki
On Films Ny
Lehtisaaren koulun henkilökunta

YHTEYSTIEDOT

Kysymyksiä ja palautetta menetelmäoppaasta voi lähettää
osoitteeseen: saara.mustonen@alvaraalto.fi

www.alvaraalto.fi visit.alvaraalto.fi

KIITOKSET

Lämpimät kiitokseni menevät erityisesti lehtisaaren
koulun oppilaille: Aalto-ryhmille sekä Ilona- ja Niina-opettajille!

Tämän oppaan tekemiseen ja painokuluihin on käytetty
Suomen kulttuurirahaston myöntämää apurahaa.

MunTour Menetelmäopas 2021

© tekstit
Saara Mustonen ja kirjoittajat

© valokuvat
Alvar Aalto -säätiö ja kuvaajat

© piirustukset
MunTour -kouluryhmät ja Alvar Aalto -säätiö

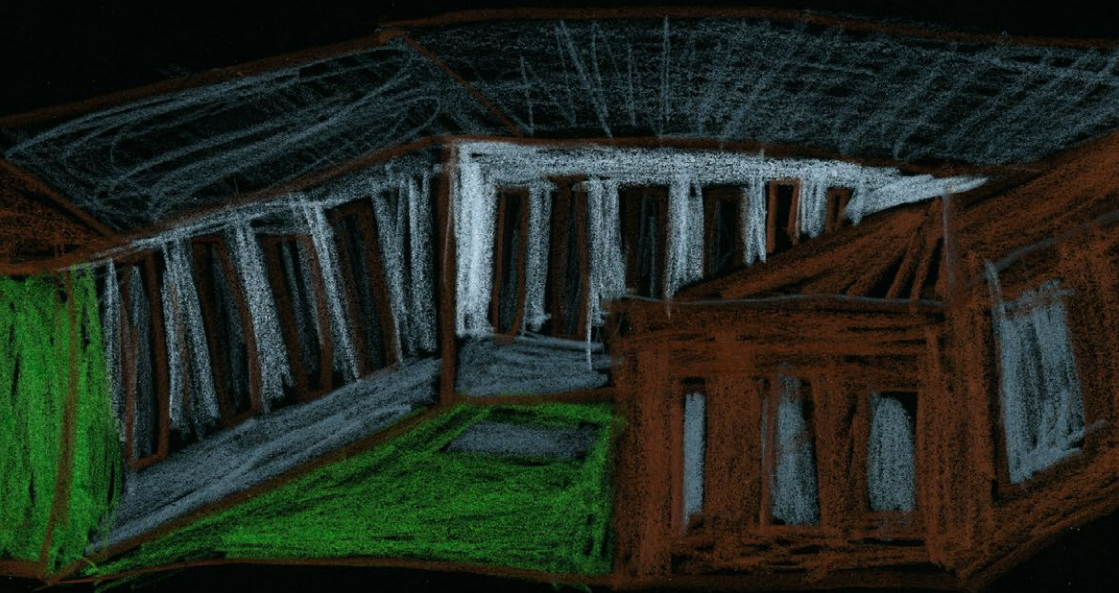

ALVAR AALTO

*"Tarkkailkaa
katua silloin tällöin,
ehkä vähän
järjestelmällisemmin
kuin muuten.."*

Georges Perec, tiloja / avaruuksia

ALVAR AALTO